

Volvaart naar Vreeswijk

Vreeswijk stond deze zomer helemaal in het teken van een grootse manifestatie met varende erfgoed. Dankzij 186 schepen van Het Historisch Bedrijfsvaartuig werd 'Vreeswijk Vol Vaart!' een succes. Het schippersdorp lag er weer even bij zoals dat in de jaren '30 van de vorige eeuw. We stapten aan boord bij een aantal enthousiaste deelnemers. Tekst en foto's: Evert Bruinekool

Je kunt trots zijn op een prachtig stuk erfgoed dat je bezit, maar het is nog beter om uit te dragen dat het er is. En betrek kinderen en de mensen erbij. Behoud het zo voor het nageslacht,' benadrukt Ko Blok. Hij wil maar zeggen: kom naar buiten met dat erfgoed en laat er zoveel mogelijk mensen van genieten. Blok is zelf eigenaar van de Ijsselaak *Door Gunst Verkregen* uit 1910. Met dit schip, voorzien van een ouderwetse zelfflosinstallatie geeft hij ter plekke een zandlostdemonstratie. Ko Blok is ook voorzitter van Museumwerf Vreeswijk. 'Wij organiseren samen met Het Historisch Bedrijfsvaartuig deze Erfgoedmanifestatie.' En dus togen de nog varende en zeilende tjalken, klippers, aken, luxe motors en andere voormalige bedrijfsvaartuigen voor hun jaarlijkse reünie naar Vreeswijk. Rolf van der Mark is voorzitter van de Landelijke Vereniging tot Behoud van het Historische Bedrijfsvaartuig (LVBHB). 'De *Terra Nova*, ons verenigingsschip, voerde bij de binnenkomst in Vreeswijk de stoet met historische schepen aan,' vertelt hij. 'Wij zijn blij met de organisatie door de Museumwerf. Zoals in vervlogen tijden liggen de schepen vier rijen dik aan de kade, een prachtig gezicht. De organisatie is in handen van een comité van Vreeswijkse schippers van Museumwerf Vreeswijk. Bijzondere schepen die hier aanwezig zijn? Het atelierschip *Zwerver*, het brugschip dat vroeger onderdeel was van een Lekbrug, en niet te vergeten Bart Vermeer met de *Hugo Grotius*, een stevenklipper uit 1883. Een joekel van een klipper,' vervolgt Van der Mark, 'maar ik heb respect voor iedereen die een schip met zorg en aandacht onderhoudt. Ze verdienen allemaal de hoofdprijs.'

Van der Mark vaart zelf met de Groninger

links: Nee, geen historische foto, maar het beeld van Vreeswijk Vol Vaart! met schepen voor de oude sluis van het schippersdorp

rechtsboven: Rolf van der Mark, voorzitter LVBHB

rechts: Demonstratie met de zelfflosinstallatie waarmee weer drie schepen zijn uitgerust

zeetjalk *VIOD* uit 1906, een voorloper uit de kustvaart. Voor de kids op de kade organiseert hij een kampioenschap fok hijsen. Kinderspeltjes, een nautische markt, gieklopen bij de zeeklipper *Neerlandia* en niet te vergeten het eerste Nationale Kampioenschap baklopen (lopen met de bak van de zelfflosinstallatie) door de Arie Kreuk Stichting, dat zijn de ingrediënten die het voor het publiek op de kade aantrekkelijk moeten maken. 'Maar het mooiste is toch die verzameling schepen,' meent Van der Mark. Felle regenbuien en een lekker zonnetje wisselen elkaar af, maar 30.000 bezoekers en natuurlijk de schippers genieten van al het fraais.

altijd lek. Vandaar dat we dit schip 26 jaar geleden hebben gekocht. Zeven maanden per jaar varen we ermee in Duitsland, België en Frankrijk. Vorig jaar zijn we met gestreken mast het Canal du Nivernais over geweest, lastig om te varen, maar heel mooi,' vertelt Ardi. 'Het schip kochten wij uit de chartervaart. Het was best verwaarloosd, er moest veel aan gebeuren. De dekken zaten nog in de teer, je zat vast als je er zomers op ging zitten.'

Uit de chartervaart

Joep en Ardi Steegmans zijn naar Vreeswijk gekomen met de Hasselter aak *Gerarda*. Joep komt uit de zeevaart en watersport, hij heeft jarenlang op de botter BU112 gevaren, op de Kaag. 'Ik ben een platbodemann en zeiler. Veel ruimte, een hoop schip en een lage prijs, maar ik wilde geen botter; altijd bukken en

links: 'Baklopen' met de zelflosinstallatie, er werd zelfs een kampioenschap in georganiseerd

linksonder: Op de *VIOD* mochten de kleintjes een fok hijsen met de lier

onder: Hasselter aak *Gerarda* vaart Vreeswijk binnen

schip. Twee jaar laten drogen, daarna zeven jaar als bokkenpoten gebruikt. Het was dennenhout, dus ging het helaas niet zo lang mee,' vertelt Ardi.

De *Gerarda* werd in 1903 gebouwd als *De Jonge Hendrika*, in Avereest bij fa. Mittendorff, in opdracht van de heer G. Elburg. 'De kleinzoon van de eerste eigenaar vertelde ons dat het schip met turf voer uit Bergentheim en Friesland naar Olst en Welsum. Ook vervoerde het stenen van de Olster steenfabriek "t Haasje" over de Vecht naar Emlichheim in Duitsland. Verder nog suikerbieten naar Lemelerveld,' aldus Joep. In 1946 wordt het schip verkocht en krijgt het de naam *Roelan*. Het wordt omgebouwd tot motoraak met steunzeil en stuurhuis. In 1976 koopt A. Hylkema de aak, en brengt die weer terug in de staat van zeilschip, voor de chartervaart. In 1987 gaat het schip weer over in andere handen en wordt het als woonschip en voor de vakantie gebruikt. In 1990 kopen Joep en Ardi de 21,25 m lange Hasselter aak.

'Het zag er niet uit'

De tjalk van Anne Buursema en Katie draagt een bijzondere naam: *Acht Gezusters*. 'De tjalk heeft altijd rondgevoerd als *Zeven Gezusters*. Later werd het een woonschip. Toen wij het in 2001 kochten zag het er niet uit, het leek wel of er junks in geleefd hadden. Katie heeft zeven zusters, dus werd het de *Acht Gezusters*. Anne was in zijn werkzame leven timmerman en had een aannemersbedrijf. Vanwege zijn liefde voor klassiek, zowel voor auto's als motoren, koos hij voor een klassiek schip. Dit was de tweede tjalk die hij kocht. 'Geer moeilijk besluit. Ik wilde experimenteren er zelf een schip naar onze wens opbouwen.' Zijn eerste schip was een Groninger tjalk. Daarvoor had Anne twee jaar een jacht gehuurd om te kijken of watersport iets voor hem was. 'Ik had jarenlang met mijn zoons

boven: De jaren '30 leken even teruggekeerd; hier Westlanders en een tjalkje naast een beurtscheepje

inzet: Katie en Anne Buursema van *Acht Gezusters*

ZEILSCHIP NEERLANDIA

De *Neerlandia* is als kleinste uit een reeks zeescheepjes gebouwd bij de NV Friesche Scheepsbouw Maatschappij in IJlst, met een lengte van 28,84 m en een breedte van 6,25 m. De eerste eigenaar, Jetze Fortuin, voer vanaf 1907 in de kustvaart. De tweede eigenaar, Van de Veer, voer vanaf 1925 alleen nog op binnenwater onder de naam *Vertrouwen*. Meestal met stront van Friesland naar Hillegom en met witte stenen van de fabriek aldaar terug. Dochter en schoonzoon Gankema namen in 1955 het schip van hem over en moderniseerden het door het plaatsen van een motor, een 1-cilinder 2-takt. In 1964 is de huidige Volvo MD47 nieuw geplaatst. Het mastdek ging eruit en het voorruim werd vergroot, waardoor er één groot ruim ontstond. Een koproer, stuurhut en kalffdekken gaven het vaartuig nog volop kansen in de binnenvaart. Na hun overlijden in 1995 is het schip door Joost Friebel gekocht.

aan trail sport gedaan en wilde nu samen met Katie leuke dingen gaan doen. De keuze was snel gemaakt.'

De start met de *Acht Gezusters* kende wat tegenslagen. In de haven van Zwartsluis zonk de woonboot. Een gaatje, met stopverf dichtgemaakt op de waterlijn, was hier de oorzaak van. 'Ik had bij het eerste schip veel geleerd van Lex Tichelaar en begon nu zelf met de bouw. Alles is gericht op comfort voor Katie, die wilde graag een ruim schip.' Het doel was een klassiek seniorenschip, voorzien van alle gemakken en technieken, om met zijn tweeën nog jaren te genieten. Dit leidde tot een hydraulisch systeem, waarmee de boegschroef, de spudpaal, de maststrijkinrichting, schootvoering en zwaarden vanaf de stuurstand bediend kunnen worden. Het interieur is comfortabel en gezellig ingericht met hedendaagse apparatuur. 'We ontmoeten op dit soort evenementen gelijkgestemden,' vertelt de 71-jarige Anne. 'Ondanks tegenslagen gaan liefhebbers van klassiek met een glimlach door en bouwen het project af.'

Historisch onderzoek

De jeugd betrekken bij het Varend Erfgoed staat hoog in het vaandel van Joost Friebel en zijn vrouw Corine die met vier kinderen aan

boord wonen van de zeeclipper *Neerlandia*. Op zijn 24ste kocht Joost al zijn eerste schip, de tjalk *Jonge Anno*. Liefde voor klassiek was hem met de papepel ingegeven, zijn ouders hadden een zeeschouw. Het was altijd één groot feest aan boord. Net als bij zijn eigen kinderen, die vaak vriendjes meenemen als ze naar evenementen varen. 'Ik kwam ditschip tegen en moest het hebben,' zegt Joost. 'Zo mooi, maar het was veel werk om het in originele staat terug te brengen. Ik heb het schip in 1995 uit de vaart gekocht.' Er zaten kalffdekken in, één groot laadruim en de mast was er niet meer. Met historisch